

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

496.

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET, houdende verlenging van de machtiging als is bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133), zoals dit werd gewijzigd bij de Wet van 8 Augustus 1946 (*Staatsblad* no. G 203).

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de bij het Machtigingsbesluit geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133) aan Onze Minister van Financiën verleende machtiging nogmaals met een jaar te verlengen voor zover zulks nodig is om te allen tijde terstond die maatregelen te kunnen treffen, welke genomen dienen te worden ter afwikkeling van de geldzuivering;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

In artikel 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133), zoals dit nader werd gewijzigd bij de Wet van 8 Augustus 1946 (*Staatsblad* no. G 203), worden de woorden „twee jaren” vervangen door „drie jaren”.

Artikel 2.

De aan Onze Minister van Financiën krachtens artikel 1 van deze wet nader verleende machtiging strekt, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid van artikel 1 van het Machtigingsbesluit geldzuivering, slechts tot het vaststellen van de door hem nodig geachte bepalingen met betrekking tot de afwikkeling der geldzuivering.

Artikel 3.

Deze wet treedt in werking met ingang van 9 Augustus 1947.

Artikel 4.

Binnen een jaar na het in werking treden dezer wet wordt door Ons een voorstel van wet ter definitieve afsluiting van de geldzuivering aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Financiën,

De Minister van Justitie,

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

496.

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPORTEURS over het ontwerp van wet, houdende verlenging van de machtiging als is bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133), zoals dit werd gewijzigd bij de Wet van 8 Augustus 1946 (*Staatsblad* no. G 203).

Bij de overweging van dit ontwerp van wet in de afdelingen der Kamer bleven verscheidene leden, ook na hetgeen de Minister in de Tweede Kamer had aangevoerd, ernstig bezwaar maken tegen de late indiening van het ontwerp. Terwijl reeds ten vorigen jare was geklaagd over den spoed, waarmede de Kamer de toen voorgestelde verlenging moest behandelen, is niettemin het huidige ontwerp nog later ingediend dan het overeenkomstige ontwerp-1946. De toenmalige Koninklijke boodschap droeg den datum van 24 Mei 1946, de huidige dien van 19 Juni 1947.

De Minister heeft er op gewezen, dat de late indiening in hoge mate samenhangt met den voortgang op wetgevend gebied met betrekking tot de bijzondere heffingen. Naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden heeft zulks echter met de late indiening niets te maken. De Minister weet reeds gedurende meer dan een jaar, dat er ± 5 milliard aan heffingen zal zijn te betalen, dat er ± 5 milliard aan geblokkeerd geld en Grootboekinschrijvingen-1946 zijn en dat, populair gezegd, het geblokkeerde geld niet altijd „in de goede hokken zit”. Het probleem van het vermogenschangement heeft dus, naar mag worden aangenomen, reeds maandenlang de aandacht van het Ministerie van Financiën en van de Nederlandse Bank gehad.

Dat nog geen uitgewerkt plan voor de beëindiging van de geldsanering ter tafel ligt, zal niemand den Minister verwijten, veeleer is er aanleiding enigszins kritisch te staan tegenover een enkel onderdeel van 's Ministers plan, de effectenoptie, dat naar de mening van deze leden onvoldoende is doordacht.

Meer waarde kenden deze leden dan ook toe aan 's Ministers betoog, dat hij het niet goed mogelijk achtte, een zo belangrijke machtiging, als de onderhavige, te vragen, zonder in het licht te stellen, langs welke lijnen Zijne Excellentie van die machtiging denkt gebruik te maken, maar de aan het woord zijnde leden legden dan ook wel den nadruk op de woorden „langs welke lijnen”. Het feit, dat de Minister zelf zijn plan op sommige punten in finesses is gaan ontwikkelen, heeft er toe geleid, dat leden van de beide Kamers zich een oordeel over het medegedeelde hebben willen vormen. De discussie heeft een onbevredigend verloop gehad en wel voornamelijk door de late indiening van het onderhavige wetsontwerp en het daaruit voortvloeiende korte beraad.

Terwijl in deze Kamer de vermogensheffing aan de orde was, kwamen in de Tweede Kamer het Voorlopig Verslag en de Memorie van Antwoord betreffende het thans aan de orde zijnde wetsontwerp uit. Terwijl deze Kamer met den Minister over de geldzuivering debatteerde, woonde een lid der Tweede Kamer de debatten op de tribune bij, om in het avonddebat van dien dag in de Tweede Kamer met het gehoorde zijn nut te doen. Men aarzelde niet, dit een hoogst onbevredigende figuur te noemen. Een bevredigende discussie ware alleen mogelijk geweest, indien de wetsontwerpen nrs. 346 en 496, die, wat de geldzuivering betreft, nauw samenhangen, in deze Kamer te gelijk waren behandeld.

Met betrekking tot de telkens te late indiening van wetsontwerpen werd nog gewezen op de mogelijkheid, welke altijd aan de Staten-Generaal moet blijven, om ook wetsontwerpen met een fatale termijn te verwerpen. Herindiening, na wijziging, of door een anderen Minister, moet, in abstracto gezien,

altijd mogelijk blijven, vóórdat de fatale termijn verstrijkt. Nu het Parlement met het einde van dit zittingsjaar geacht mag worden weer normaal te functioneren, werd met nadruk op de wenselijkheid gewezen, dat, met ingang van het nieuwe zittingsjaar, tijdige indiening van alle wetsontwerpen zal plaats hebben. Hiervoor pleit ook het feit, dat het op den duur voor de leden dezer Kamer, bij hun andere werkzaamheden, onmogelijk is, steeds onder hogen druk uitermate belangrijke en ingewikkelde wetsontwerpen te bestuderen.

Andere leden, die eveneens betreurden, dat dit wetsontwerp in een zo overijld tempo moet worden behandeld, daar de materie, die het regelt, zeer ingewikkeld is, en derhalve rustige bezinning vraagt, gaven tevens toe, dat de Minister gelijk had, toen hij bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer opmerkte, dat het tijdstip, waarop dit wetsontwerp kon worden ingediend, ten nauwste verband hield met de parlementaire behandeling van het ontwerp van wet Vermogensheffing ineens. Immers, van het al of niet aannemen van dit laatste ontwerp hing het af, welke hoofdlijnen bij de afwikkeling van de geldsanering zouden moeten worden gevolgd.

De openbare gedachtenwisseling in deze Kamer heeft reeds veel licht gebracht met betrekking tot de wijze, waarop de Minister van de machtiging, welke hij thans vraagt, denkt gebruik te maken. Van een en ander heeft men reeds een vrij concreet beeld kunnen verkrijgen. Voor en na bleven de hier aan het woord zijnde leden het betreuren, dat de Minister niet kon ingaan op de suggestie, te zijner tijd een Staatslening te emitteren van een $3\frac{1}{2}\%$ 50-jarig type, waardoor een aantrekkelijke nieuwe optie zou worden geboden aan sommige houders van excedenten geblokkeerd geld. Een 3% lening leek hun onaantrekkelijk, daar de voorwaarden van een dergelijke lening niet met de marktsituatie in overeenstemming zijn, zodat men, bij verhandeling, zich een koersverlies zou moeten getroosten. Een uitputtende behandeling van de hiermede samenhangende problemen zou hen echter voeren op het terrein van de beschouwing van de door den Minister gevoerde rentepolitiek in het algemeen. Zij zijn het met den Minister eens, dat thans een dergelijke beschouwing weinig opportuun is en daarvoor een „fulldress debate” vereist is.

Intussen hadden zij, bij de openbare behandeling van het ontwerp van wet Vermogensheffing ineens in deze Kamer, met genoegen kennis genomen van de concrete plannen van den Minister met betrekking tot de rentevergoeding op de spaar- en investeringsrekening. De door den Minister genoemde rentetypen leken hun in het algemeen juist. Zij meenden echter de rentevergoeding ad 3% op de investeringsrekening aldus te moeten opvatten, dat het in de bedoeling van den Minister ligt, op de investeringsrekening, zolang de daarop gestorte bedragen nog niet verhandelbaar zijn, 3% rente te vergoeden.

Zodra een deel van deze bedragen verhandelbaar wordt gemaakt — d.w.z., naar het den hier aan het woord zijnden leden wilde voorkomen: zodra, tot dat bedrag, investeringscertificaten worden afgegeven —, zal men voor deze certificaten een rentetype moeten kiezen, dat, verband houdende met den looptijd van deze stukken, in overeenstemming is met de op de markt bestaande situatie. Immers, zou het rentetype der certificaten beneden de marktrente zijn gelegen, dan zou verlies bij verhandeling onvermijdelijk zijn. Over het rentetype, dat te zijner tijd uit dezen hoofde vereist zal zijn, kan men thans uiteraard niets zeggen, daar immers de marktsituatie van b.v. over vijf jaar, geheel in het duister ligt. En het is denkbaar, dat eerst over vijf jaar het laatste gedeelte van de investeringsrekening verhandelbaar wordt gemaakt.

De hier aan het woord zijnde leden waren het met den Minister eens, dat de gevraagde machtiging wederom voor een jaar dient te worden verleend. Het zal niet mogelijk blijken, binnen een korter tijdsbestek tot het einde der geldsanering te komen. Intussen juichten zij het, door den Minister overgenomen, amendement-Teulings c.s. toe. De met de beëindiging der geldsanering verband houdende materie is dermate belangrijk, dat het alleszins juist moet worden genoemd, de Staten-Generaal bij het nemen van de definitieve, afsluitende maatregelen te horen.

Enige leden herinnerden er aan, dat een belangrijk deel van het debat over de vermogensheffing gelopen had over de vraag, of de Minister tengevolge van de heffingen zijn oorspronkelijk doel, n.l. het definitief vernietigen van het geblokkeerde geld, wel — zover als mogelijk is — zal bereiken. Een ontkennend antwoord baseerden deze leden op de inmiddels verkregen wetenschap, dat de Minister, in strijd met zijn aanvankelijke

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

conservatieve deblokkeringspolitiek, thans riskeert, grote bedragen — thans geblokkeerd — geld weer in het vrije verkeer terug te voeren.

Zij wensten deze vrees thans nader te motiveren, omdat, naar hun mening, voorkomen dient te worden, dat 's Ministers strakke politiek wordt verlaten en, tengevolge van het brengen van nieuw geld in het verkeer, nieuwe inflatoire invloeden zich zullen doen gelden, waardoor het labiele monetaire evenwicht, dat de Regering heeft bereikt, zou worden verstoord. Een conservatieve deblokkeringspolitiek moge direct in het nadeel van spaarders en beleggers schijnen, op den duur zijn deze met een vast ruilmiddel ten zeerste gediend. Het is dus een algemeen belang om voor de zuiverheid van ons ruilmiddel op te komen.

De hier aan het woord zijnde leden vatten de zeven mogelijkheden, om van het geblokkeerde geld af te komen, nog eens als volgt samen:

1. betaling van de heffingen met geblokkeerd geld;
2. overdracht van geblokkeerd geld, aan wie het voor belastingbetaling nodig heeft;
3. omzetten in een z.g. depositierekening, die in vijf jaren zal worden vrijgegeven;
4. overboeking op een z.g. investeringsrekening, die geleidelijk in vijf jaren zal worden omgezet in verhandelbare, maar niet beleenbare certificaten;
5. aanwending tot het kopen van een polis bij een levensverzekeringmaatschappij;
6. aankoop van effecten, waarbij de verkoper om beurs-technische redenen vrij geld zal krijgen, de effecten echter gedurende drie jaren bij een bank moeten worden gedeponerd;
7. het omzetten van het restant in een langlopende lening of in vrij geld.

De onder 1, 2, 4, 5 en 7 (gedeeltelijk) genoemde mogelijkheden zijn monetair volkomen verantwoord. Die onder 3 en 7 (voor zover er geld wordt vrijgegeven) zijn niet zonder bedenking, omdat, wat de spaargelden betreft, de Minister niet kan weten, welke bedragen van het gedeblokkeerde spaargeld zullen worden opgevraagd en in het verkeer teruggebracht. De onder 6 genoemde mogelijkheid bleef deze leden echter, na hetgeen door den heer Teulings in de Tweede Kamer en door den heer Molenaar in deze Kamer was opgemerkt, ernstig verontrusten.

Nu de Minister deze optie nog altijd in beginsel handhaaft, meenden de hier aan het woord zijnde leden het in de Tweede Kamer door den heer Teulings gehouden betoog bij de openbare behandeling van het wetsontwerp Vermogensheffing ineens (Vgl. *Handelingen*, Zitting 1946—1947, blz. 1572), nog eens te moeten herhalen. Dit Kamerlid zeide toen:

„Nadere informatie hebben het voor mij haast ongehoofde nieuwe inzicht gebracht, dat de Minister de aankoop van effecten tegen geblokkeerd geld niet bindt aan de bepaling, dat de verkoper ook geblokkeerd geld in handen krijgt. Neen, deze krijgt vrij geld. Ik begrijp, dat dit dient om een dubbele koers voor effecten te voorkomen. Dit verschijnsel is buitengewoon nadelig en schadelijk. En ik begrijp nu ook, dat de effectendeskundigen in deze wirwar van nieuwe voorschriften er die drie jaar deponering voor over hebben. Maar wat is hiervan het gevolg? Dat door aankoop van effecten met geblokkeerd geld dit vrij zal komen. Ik vermoed, dat hiervan gaarne gebruik zal worden gemaakt, maar betwijfel, of dit ten genoegen van de Minister zal wezen. Stel, ik heb geblokkeerd geld en daarnaast vrije effecten. Mijn vrije effecten verkoop ik aan iemand met geblokkeerd geld. Ik ontvang dan vrij geld daarvoor. Met mijn geblokkeerd geld koop ik precies dezelfde soort effecten als ik zoeven verkocht. Voor mij is dan het resultaat, dat ik vrij geld en gedeponerde effecten heb verkregen in plaats van geblokkeerd geld en vrije effecten! Is dit de bedoeling? Ik vraag het heel bescheiden, want het is best mogelijk, dat ik mij vergis. Ik ben niet helemaal nourris dans le serail.

Maar een andere suppositie is nog interessanter. Stel, de Minister of n'importe wie, heeft toevallig dezelfde effecten als ik. Wij beiden hebben ook geblokkeerd geld. Wij kopen wederzijds elkaars effecten, ieder met ons geblok-

keerd geld. Zeg maar eens voor f 10 000. Wat is nu het eindresultaat van dit oversteken? Dit: dat de Minister en ik beiden onze f 10 000 vrij krijgen en wat de effecten betreft dezelfde zijn gebleven, alleen met een driejarige deponering. En als we nu heel stout zijn, gaan we na deze transactie samen een goede maaltijd consumeren, betaalbaar met ons pas verworven vrije geld, en komen daarmee in de consumptieve sfeer, waar de Minister zo voor waarschuwt! Vandaar dat deze laatste suppositie welhaast een „casus non dabilis" mag heten! Maar nu weer in ernst: Voor de overheveling van geblokkeerd geld naar „de goede hokken" heeft zulke transactie geen gevolg, geen resultaat. Wel voor koerssteun bij de liquidatie van effectenbezit in verband met de betaling der heffingen. Maar de grootste betekenis heeft dit voorschrift voor de vrijmaking van geblokkeerd geld, voor degenen, die effecten verkopen. Hier moeten zich allerlei ongedachte mogelijkheden. Maar ik moet eerlijk bekennen, dat ik verrast-verbaasd stond, toen de juiste betekenis en draagwijdte van deze maatregel tot mij doordrongen."

Na enkele malen een duidelijk antwoord op de vraag, of hier niet grote hoeveelheden geld in het vrije verkeer zullen komen, geruststellend te hebben beantwoord, merkte de Minister nu in de Tweede Kamer (*Handelingen* dezer zitting, blz. 2058) op, dat hij deze effectenoptie nog eens terdege van alle kanten in beschouwing zou nemen.

Zulks is natuurlijk in hoge mate toe te juichen, doch hetgeen de Minister er op deed volgen, liet bij deze leden den indruk achter, dat de Minister in beginsel van deze optie geen gevaar vreest. De hier aan het woord zijnde leden nu waren uiterst huiverig in dat opzicht en verwezen nog eens naar de motivering, die de heer Molenaar in de vergadering van 10 Juli 1947 gaf (*Handelingen* dezer zitting, blz. 874).

Juist op grond van deze vrees vroegen zij aandacht voor wat Zijne Excellentie in zijn Tweede Kamerrede liet volgen, nl. dat alle maatregelen zullen worden genomen, om te voorkomen, dat langs dien weg een lek zou ontstaan. Zou dit het geval zijn, dan wil de Minister corrigerend optreden. De vraag, die de aan het woord zijnde leden nu stelden, was deze: moet de effectenoptie, zoals de Minister die heeft geformuleerd, niet onafwendbaar tot geldschepping, en zelfs op grote schaal, leiden? Zo ja, dan dient zij uit de lijst der opties te vervallen, in het belang van het reeds eerder bepleite monetaire evenwicht. Haar niet-temin handhaven en corrigerende maatregelen treffen, betekent het in het leven roepen van vermijdbare administratieregelingen. Hoe zal de Minister die corrigerende regelingen tijdig kunnen treffen? Zal de Minister niet pas bemerken, dat van de effectenoptie op te ruime schaal gebruik wordt gemaakt, als het reeds te laat is?

Deze leden wezen er tevens op, dat de weg, die de Minister heeft uitgestippeld, weer nieuwe rekeningen in het leven roept, terwijl, naar is aangekondigd, voor elk vermogenschangement — buiten de veel omstreden effectenoptie — een goedkeuring van de Nederlandse Bank zal nodig zijn. Kan de Nederlandse Bank op korten termijn den stroom van aanvragen, die verwacht moet worden, administratief verwerken? Is er enige waarborg, dat, indien de Nederlandse Bank haar goedkeuring voor een bepaalde overdracht tegen een bepaald koers van het geblokkeerde geld heeft verleend, die koers werkelijk gehandhaafd zal worden? Eenvoudig is op deze wijze de liquidatie der geldsanering niet.

Hoewel verschillende leden gaarne erkenden, dat de Minister kennelijk met grote zorgvuldigheid heeft overwogen, op welke wijze hij het vermogenschangement, dat door de liquidaties van contribuabelen in de beide heffingen noodzakelijk zal worden, zal kunnen laten verlopen met zo weinig mogelijk verstoringen van de diverse markten, zagen zij de afwikkeling van dit experiment zonder precedent toch met grote zorg te moeten gemoet. Zij drongen er op aan, dat alle denkbare middelen te baat genomen zouden worden om den omvang van de verplichte liquidaties zoveel mogelijk te beperken. Daartoe leek het hun, dat vooral zoveel mogelijk gelegenheid zou moeten worden geboden, te betalen met vorderingen op den Staat. Zij wezen in dit verband op de resolutie van 25 April 1947, no. 250, sub 6, betreffende de inschrijvingen-Grootboek Wederopbouw. Zou het geen aanbeveling verdienen, dat in het aldaar bedoelde geval, evenals in dat sub 3 van genoemde resolutie, vrijwillige betaling met de Rijksbijdragen wordt aanvaard? Voor personen, wier bezit

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

geheel of grotendeels bestond uit verwoest onroerend goed, is een dergelijke faciliteit vrijwel onmisbaar. De hier aan het woord zijnde leden merkten op, dat deze regeling dan de definitieve betaling en niet slechts een conservatoir beslag zou moeten betreffen, terwijl, ten einde deze faciliteit ook praktisch van betekenis te doen zijn, de verplichting tot wederopbouw of herinstallatie dan zou dienen te vervallen.

Sommige leden wezen er op, dat, niettegenstaande de vele opties, welke de Minister zal bieden, toch nog vrijwel zeker een restant aan geblokkeerd geld zal overblijven. Het leek hun daarom gewenst, nog één optie meer voor de besteding van geblokkeerd geld open te stellen. Ingevolge artikel 4, lid 9, van de Wet belastingherziening 1947 bestaat de mogelijkheid, de herleide overgangsreserves om te zetten in onbelaste reserves. Daartoe is vereist, dat bepaalde uitdelingen worden aangewezen als te zijn geschied ten laste van de herleide overgangsreserves. Die bewuste uitdelingen worden dan belast met vennootschapsbelasting in het jaar, waarin zij geschieden. Daarmee wordt vereffend de claim, daterende van lang vóór de geldsanering, nl. uit den tijd van de dividend- en tantiëmebelasting, welke de fiscus op de nog niet uitgedeelde winsten bezit. Het kwam den hier aan het woord zijnden leden juist voor, indien de betaling van dezen claim dan ook, desgewenst, ten laste van het geblokkeerde tegoed zou mogen worden gebracht. Tegenover contribuabelen is het billijk, dat een oude aanspraak met oud geld mag worden voldaan. Voor den Staat is het aantrekkelijk, dat aldus wat meer geblokkeerd tegoed wordt weggewerkt, terwijl tevens het bedrag, dat op investeringsrekeningen — welke rente dragen ten laste van het Rijk — zal worden geboekt, daardoor wordt verminderd.

Enige leden herinnerden er aan, dat de Minister het vorige jaar bij de behandeling van het wetsontwerp tot verlenging van de machtiging als bedoeld in artikel 1, lid 1, van het Machtigingsbesluit Geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133) (Gedrukte stukken, Zitting 1945—1946, no. 222) de monetaire quantiteits-theorie verdedigend, niettemin opmerkte, dat het hem niet mogelijk was, een stellig antwoord te geven op de vraag, welk maximum aan chartaal en giraal geld de Regering als verantwoord beschouwt.

Erkendend, dat hier enige imponderabilia in het spel zijn, met name de omloopsnelheid van het geld, merkten deze leden op, dat feitelijk elk debat over een ruimere deblokkeringspolitiek vruchteloos is, als men niet min of meer weet, bij welke hoeveelheid nieuw in het verkeer gebracht geld de monetaire evenwichtstoestand wordt verstoord. Toch rijst de vraag, waarop de Minister de wijziging in zijn beleid — vrijgeven van geblokkeerd geld op groter schaal dan tot dusver — baseert. Deze leden meenden, dat zolang het prijspeil niet daalt, er aanleiding is, aan te nemen, dat de gulden nog in gevaar verkeert. Zij achtten het van groot gewicht, 's Ministers oordeel ter zake te vernemen.

In verband met 's Ministers plan, spaargelden geleidelijk vrij te geven en dus weer in het vrije verkeer toe te laten, opperden enige leden de vraag, of de Minister nu ook de bij levensverzekeringsmaatschappijen tot uitkering komende spaargelden geleidelijk zal vrij geven.

Thans is de regeling zo, dat alle kapitaalsuitkeringen voor levensverzekering (met uitzondering dus van lijfrenten, waarvan de uitbetaling geheel in vrij geld kan geschieden) in meerdere of mindere mate in geblokkeerd geld moeten geschieden. In het algemeen is geblokkeerd de reserve per 25 September 1945, terwijl de daarna ontstane waarde vrij is. Hierop zijn uitzonderingen ten gunste van de verzekerden; bij uitkering van eindtermijn is b.v. niet alleen het meerdere dan de reserve per 25 September 1945 vrij, doch bovendien 1/4 van het restant met een minimum van f 1000,—, terwijl hetzelfde geldt voor uitkeringen bij overlijden; bij belening is het verschil tussen de reserve op beleendatum en de reserve per 25 September 1945 vrij, met een minimum van f 250,—; bij afkoop daarentegen is slechts het verschil tussen reserve op afkoopdatum en reserve per 25 September 1945 vrij.

Dat een groot deel der uitkeringen in geblokkeerd geld moet geschieden, is natuurlijk zeer ten nadele der verzekerden, een nadeel, dat, in verband met het monetaire gevaar van een ruimer vrijgeven, moet worden aanvaard. Althans, zolang andere spaarders met het oog op hetzelfde belang zich ook de beschikking over thans geblokkeerd geld moeten ontzeggen.

Zet men echter de sluis voor de spaargelden open, dan zal de kraan voor de kapitaalsuitkeringen bij levensverzekeringen ook verder opengedraaid moet worden. De aan het woord zijnde leden wilden niet nalaten, op deze consequentie van 's Ministers politiek te wijzen.

Enige andere leden wezen er op, dat oorspronkelijk de levensverzekeringsmaatschappijen op grond ener algemene vergunning van de Nederlandse Bank het geblokkeerde gedeelte der uitkeringen mochten voldoen ten laste harer geblokkeerde rekening. Deze algemene vergunning no. 39 is echter op 25 Juni 1946 door de Nederlandse Bank ingetrokken, zodat de maatschappijen thans ook het geblokkeerde deel der uitkeringen uit vrije rekening moeten voldoen.

De aan het woord zijnde leden vroegen, of de Minister bereid is, de gronden, waarop deze wijziging berust, aan de Kamer mede te delen. Op het eerste oog schijnt de nieuwe regeling niet billijk.

Gevraagd werd, of de Minister reeds in de gelegenheid is, antwoord te geven op de vraag van den heer Molenaar betreffende de investeringsrekeningen (*Handelingen* Eerste Kamer dezer zitting, blz. 874). Staan deze rekeningen voor iedereen open of alleen voor hen, die destijds wegens desinvesteringen geld bij de banken brachten? Zou deze oorsprong in alle voorkomende gevallen te controleren zijn, zo werd gevraagd. Hoe kan worden gewaarborgd, zonder dat tot vermeerdering van het volume vrij geld wordt overgegaan, dat belanghebbenden bij vervreemding geen ernstig disagio zullen lijden? Naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden zou dit alleen kunnen door de rente op deze certificaten hoger dan 3% te stellen, doch zij vreesden, dat de Minister daartegen met het oog op zijn lage-rente-politiek wel bezwaar zou maken. Zij konden van hun kant evenwel onmogelijk goedkeuren, dat aan het belang van de lage-rente-politiek allerlei andere belangen ondergeschikt zouden worden gemaakt.

Sommige leden, die 's Ministers beschouwingen over het vermogenshagement, als gevolg der heffingen, met grote reserve aanvaardden, stelden de vraag, waarop de Minister zijn verwachting baseert, dat contribuabelen, die niet over voldoende geblokkeerd geld ter betaling der heffingen beschikken, anderen, die te veel geblokkeerd geld hebben, daarvan zullen bevrijden. Men plaatst toch geen advertentie: Geblokkeerd geld gevraagd? Of komt daarvoor een centrale instelling, of worden de banken ingeschakeld? En dan nog, welke attractie heeft het voor een belastingschuldige om juist van een over overtollig geblokkeerd geld beschikkenden medeburger geld ter betaling van de heffingen op te nemen? Disagio wil de Minister voorkomen. Te recht, al rijst de vraag, of hem dit zal gelukken. Maar stel, het gelukt, waarom zal dan een belastingschuldige niet gewoon, b.v. bij een notaris geld op hypotheek opnemen of ter beurze een effect verkopen? Welk belang heeft hij er bij om een bezitter van geblokkeerd geld te helpen? Geldelijk voordeel geeft het niet en administratieven rompslomp levert het zeker op.

Enige leden verklaarden, aan de door de Tweede Kamer in het wetsontwerp aangebrachte wijziging niet al te grote waarde toe te kennen. De Minister zal in het te zijner tijd in te dienen wetsontwerp niet verder kunnen gaan dan in algemene trekken zijn beleid vast te leggen. Te veel komt op de uitvoering aan; te veel is afhankelijk van onvoorziene omstandigheden, dan dat de Minister zich de handen te sterk kan laten binden. Bovendien hechtten deze leden grotere waarde aan een gedachtenwisseling, als thans met de Regering plaats heeft, dan aan strikte normen. Staat men loyaal tegenover elkander, dan is alleen van belang de vraag, of de argumenten van de Regering het Parlement kunnen overtuigen en omgekeerd.

Enkele leden merkten op, reeds het vorige jaar bij de behandeling van het ontwerp van wet machtiging geldzuivering gewezen te hebben op de omstandigheid, dat de zuivering van het geldwezen niet slechts een technisch-financieel vraagstuk is, maar dat deze zuivering een reeks van maatregelen noodzakelijk maakte, die indruisen tegen bepaalde gevestigde belangen.

Dit politieke aspect van de geldzuivering heeft zich helaas op ongelukkige wijze gemanifesteerd bij de onderdelen van 's Ministers „veldtocht”. Hierbij doelden deze leden met name op de vermindering van het ontwerp van wet Vermogensheffing ineens, waarbij een van de hoekstenen der geldsanering ernstig

Verlenging van de machtiging als is bedoeld in art. 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (Stbl. no. F 133).

beschadigd werd. Dezen leden was ter ore gekomen, dat naar raming de helft van het particuliere deviezenbezit niet zou zijn aangemeld. Afgezien van de consequenties van deze omstandigheid ten aanzien van de beide heffingswetten, zou daardoor aan de Regering de, althans potentiële, beschikkingsmacht over een deel van het nationale deviezenbezit zijn ontnomen. Zij zouden dit verschijnsel zeer bedenkelijk achten, met het oog op de precaire deviezenpositie. Mocht het gerucht waar zijn, dan zouden deze leden het op prijs stellen, te vernemen, welke maatregelen de Regering te dezen overweegt.

Aldus vastgesteld den 18den Juli 1947.

HOMMES.
VIXSEBOXSE.
KERSTENS.
KRAMER.
ZEGERING HADDERS.

496.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS

over het ontwerp van wet, houdende verlenging van de machtiging als is bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Machtigingsbesluit geldzuivering (*Staatsblad* no. F 133), zoals dit werd gewijzigd bij de Wet van 8 Augustus 1946 (*Staatsblad* no. G 203).

Nadat het Voorlopig Verslag der commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

In de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer en bij de mondelinge behandeling aldaar heeft de eerste ondergetekende ter verontschuldiging van de late indiening van het onderhavige ontwerp van wet aangevoerd, dat zulks nauw verband heeft gehouden met de voortgang op wetgevend gebied met betrekking tot de bijzondere heffingen. Verscheidene leden meenden, dat hier van een causaal verband geen sprake zou zijn, omdat de eerste ondergetekende reeds meer dan een jaar wist dat er ± 5 milliard aan heffingen zal zijn te betalen, dat er ± 5 milliard aan geblokkeerd geld en Grootboekinschrijvingen 1946 zijn en dat, aangezien het geblokkeerde geld niet altijd „in goede hokken zit”, het probleem van het vermogenschangelement dus reeds maandenlang de aandacht van de eerste ondergetekende en De Nederlandse Bank zou moeten hebben gehad. Hoewel dit laatste allerm minst wordt ontkend, kan naar de mening van de eerste ondergetekende toch moeilijk worden volgehouden, dat hij reeds meer dan een jaar „wist”, dat er ± 5 milliard aan heffingen zou zijn te betalen. Van zekerheid omtrent het aan beide heffingen te innen bedrag — voor zover ramingen dienaangaande gezegd kunnen worden zekerheid te verschaffen — kon toch eerst worden gesproken, nadat de Staten-Generaal zich zouden hebben uitgesproken over het wetsontwerp Vermogensheffing ineens, welke heffing immers, volgens het voorstel van de Regering, voor niet minder dan 2 milliard zou moeten bijdragen in het totaal der heffingen. Na de aanvaarding door de Tweede Kamer van het geamendeerde ontwerp, heeft de eerste ondergetekende zich zo lang mogelijk op het standpunt gesteld, dat hij op de beslissing van de Eerste Kamer niet mocht anticiperen. Het worde hem niet als een verwijt aangemerkt, dat hij dat standpunt, ingenomen uit deferentie jegens dit Hooge College, door tijdnood niet heeft kunnen handhaven. Intussen heeft zich de gelukkige omstandigheid voorgedaan, dat de Tweede Kamer zich

over het onderhavige wetsontwerp heeft uitgesproken, nadat het votum der Eerste Kamer over de Vermogensheffing ineens gevallen was. De gewenste volgorde der beslissingen is derhalve toch nog bereikt.

Met voldoening nam de eerste ondergetekende kennis van de verklaring der hier van antwoord gediende leden, dat zij meer waarde toekenden aan zijn betoog, dat hij het niet goed mogelijk achtte de gevraagde machtiging te verzoeken zonder in het licht te stellen langs welke lijnen hij van die machtiging gebruik dacht te maken. Aangezien het gebruik der machtiging, niet alleen wat de finesses betreft, maar wel degelijk ook in hoofdlijnen, in hoge mate afhankelijk is van de quantitative verhouding tussen het totale bedrag der heffingen en de hoeveelheid geblokkeerd geld, ondergraaft deze verklaring de voorafgaande door deze leden geponeerde en hiervoren reeds bestreden stelling inzake de verklaring der late indiening. Overigens merkt de eerste ondergetekende op, dat hij zich in de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp Vermogensheffing ineens tot een summere schets van enkele hoofdlijnen van het in samenhang met de heffingen te voeren monetaire beleid heeft beperkt en dat het de wens der Kamers geweest is, zowel bij de schriftelijke voorbereiding als bij de mondelinge behandeling van wetsontwerp no. 346 diepgaand op de monetaire problemen in te gaan. Dat hij de Kamers daarin gevolgd heeft, ook voor zover de gedachtenwisseling in finesses ging, vindt zijn verklaring uitsluitend hierin, dat voor hem „government by discussion” essentieel is voor een democratisch regeringsbestel.

De eerste ondergetekende meent te moeten betwisten dat de met de Staten-Generaal gevoerde discussie over de materie waarop het onderhavige wetsontwerp slaat, een onbevredigend verloop heeft gehad. Omtrent het door hem geprojecteerde plan tot afwikkeling der geldsanering is in ruime mate inzicht gegeven en verkregen. Met name over het verband tussen de invordering der heffingen en de liquidatie van het geblokkeerde geld is naar zijn mening de nodige opheldering verschaft. Het feit, dat de hier beantwoorde leden enigszins kritisch staan tegenover een enkel onderdeel van zijn plan, nl. de effectenoptie, — waarop hij hieronder nog zal terugkomen —, kan dit resultaat niet wegnemen.

De Regering stelt het op zeer hoge prijs, dat de leden der Eerste Kamer ondanks hun andere werkzaamheden bereid zijn geweest het hunne ertoe bij te dragen uitermate belangrijke en ingewikkelde wetsontwerpen op snelle wijze te behandelen. De buitengewone omstandigheden, waarin het land verkeert, maakten een zodanige behandeling in menig geval onvermijdelijk. Indien, naar verhoopt mag worden, deze toestand eertlang voor een meer normale zal wijken, kan ook de wijze van werken der Staten-Generaal een rustiger karakter krijgen, hetgeen aan de wetgevende arbeid slechts ten goede kan komen. De Regering geeft dan ook gaarne de verzekering, dat Zij harerzijds er naar zal streven een tijdige indiening van ter behandeling voorgedragen wetsontwerpen naar vermogen te bevorderen.

De eerste ondergetekende heeft met genoegen geconstateerd dat andere leden, die, evenals hijzelf, betreurden dat het onderhavige wetsontwerp in een zo overijld tempo moet worden behandeld, in zijn mening delen, dat het tijdstip, waarop dit ontwerp van wet kon worden ingediend ten nauwste verband hield met de parlementaire behandeling van het wetsontwerp Vermogensheffing ineens. Evenals zij is hij van oordeel, dat het parlement zich thans reeds een vrij concreet beeld heeft kunnen vormen van de wijze waarop hij ter afwikkeling van de geldzuivering gebruik denkt te maken van de gevraagde machtiging.

In de recente gedachtenwisseling tussen de Staten-Generaal en de eerste ondergetekende heeft hij reeds uitvoerig uiteengezet welke zijn bezwaren tegen een $3\frac{1}{2}$ % lening zijn.

Naar zijn mening is de uitgifte van een lening, waarvan één der modaliteiten een rentevergoeding van 3 % zal zijn, wel in overeenstemming met de marktsituatie, aangezien de 3 % Staatsleningen en Gemeenteleningen ongeveer à pari noteren.

Hij is het echter met deze leden eens, dat de behandeling van het renteprobleem bij deze gelegenheid niet uitputtend zou kunnen geschieden en dat daarvoor een „fulldress debate” is vereist, waartoe hij zich te zijner tijd gaarne gereed zal houden.

De eerste ondergetekende stelt het op prijs te hebben mogen vernemen, dat dezelfde leden met genoegen hebben kennis genomen van zijn concrete plannen met betrekking tot de rentevergoeding op de spaar- (deposito) en investeringsrekening.